

"Milicians descontrolats posen Dayton en perill"

Quan li demanem que expliqui per què, tot i ser serbi, s'ha mantingut lleial al govern de Sarajevo, ens dedica un somriure ple de paciència. Però la seva resposta és simple: "Fa trenta anys que visc a Bòsnia i tinc dos fills: l'un casat amb una noia croata i l'altre, amb una noia musulmana. Per què m'havia de passar al bàndol de Karadzic? Jo no sóc feixista".

—*Quines són les deficiències que veu en el pla de pau de Dayton, vostè que n'ha viscut l'aplicació sobre el terreny aquests dos darrers mesos?*

—En aquests moments la situació està sota control de la Ifor (Forces Internacionals), els militars de les tres parts han acceptat aquest control, i això és bo, perquè hem aconseguit l'alto-el-foc definitiu. Però l'actuació provocativa d'alguns grups armats descontrolats crea un munt de maldecaps; com ara els de Mostar, que no es troben sota control de l'exèrcit croat i que es dediquen a enrarir l'ambient. L'altre dia van expulsar deu famílies bosnianes que vivien a la part croata.

A la conferència de Viena es va aconseguir que les tres parts es donessin un marge de confiança, i es va fer un balanç de l'armament que havia pertangut a l'exèrcit iugoslau. Un 25% s'ha de destruir i la resta s'ha de repartir en una relació de cinc per als serbis, tres per als bosnians i dos per als croats, i això funciona bastant bé. El que cal a fi de preservar els termes de l'acord és que els Estats Units continuïn pressionant el president croat Franjo Tudjman i el president serbi Slobodan Milosevic. Un dels articles del pla de Dayton diu que si Sèrbia i Croàcia no hi donen suport se'ls aplicarà un embargament econòmic i és per això que els seus mateixos presidents s'encarreguen de pressionar, l'un el batlle croat de Mostar, Mijo Brakovic, i l'altre el primer ministre de la República Sèrbia, Rajko Kasagic.

—*Sí, però els serbis de Bòsnia no paren d'amenaçar...*

—Radovan Karadzic i Ratko Mladic poden dir el que vulguin; les seves amenaces de boicotar el pla de Dayton no són sinó propaganda. El govern de Pale vol enterbolir la pau a Bòsnia-Hercegovina, però tothom sap que és plagat de criminals de guerra, i la credibilitat dels seus

**Jovan Divjak,
general de
l'exèrcit de
Bòsnia
i Hercegovina, va
ser l'encarregat
de defensar
Sarajevo dels
atacs de
l'artilleria sèrbia
durant els mil
dies llargs que va
durar el setge de
la ciutat. En
aquesta
entrevista en
exclusiva per a
EL TEMPS ofereix
una impressió de
primera mà del
que pot donar de
si la pau de
Dayton.**

líders està sota mínims. Jo sé molt bé que no són ells qui prenen les decisions, perquè no és el president de la República de Sèrbia qui va signar la pau, sinó Slobodan Milosevic. I el president serbi no es desmarcarà de l'Ifor perquè no està en condicions de fer-ho.

—*El desafiament dels croats de Mostar és, potser, un dels obstacles més inesperats.*

—El conflicte de Mostar era previsible perquè la federació croato-musulmana ja fa dos anys que no funciona. El bàndol més extremista dels croats de Bòsnia-Hercegovina, sostinguts plenament per Franjo Tudjman, vol una partició del país segons criteris ètnics, i per ells la federació no és sinó la possibilitat de fer-ho en un futur. Richard Holbrooke va dir fa poc que Sèrbia i Croàcia podran, d'aquí a uns anys, anexionar-se el territori de la República Sèrbia (RS) i la part de la Federació sota control croat, respectivament. El que fa Brakovic a Mostar no és sinó el que pretenen fer des del govern de Zagreb a tot Bòsnia-Hercegovina.

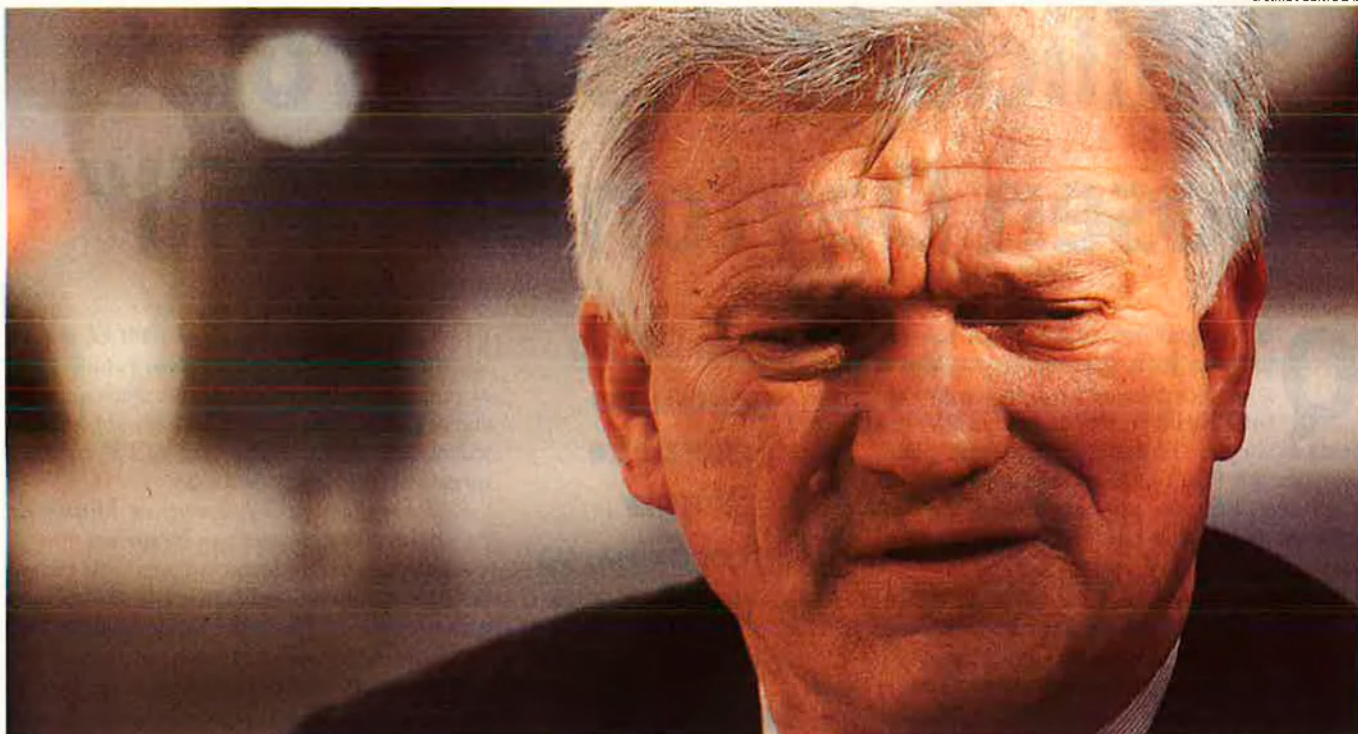
De totes maneres, no crec que la crisi vagi cap a pitjor. Tant els Estats Units com Europa abonen plenament el pla d'unificació de Mostar impulsat per Hans Koschnick, el batlle nomenat per la Unió Europea que ha de gestionar la ciutat. A més, la influència de la diplomàcia alemanya sobre Zagreb és molt gran i impedeix que, de moment, la situació s'agreugi. Per més que els croats més radicalitzats entrebanquin la pau tant com poden, cal dir que la gran majoria vol quedar-se a Bòsnia-Hercegovina, dins la federació.

—*Un dels problemes clau que el pla no acaba de resoldre, ni tan sols sobre el paper, és el del retorn dels refugiats. Com es pot garantir aquest dret?*

—Molts dels bosnians desplaçats no podran tornar a casa seva, sobretot els qui van ser expulsats pels serbis de poblacions que ara formen part de la República Sèrbia. Aquesta gent viu ara a les regions agrícoles de la Bòsnia central i la seva situació és deplorable, perquè sobreviuen com poden i molts no tenen feina. I es demanen, amb raó, per què els serbis han pogut quedar-se a Tuzla, per exemple, i a ells, no els deixen tornar a casa.

—*És el preu de ser tolerant?*

—Hi ha una majoria dels ciutadans de Bòsnia-Hercegovina que vol un país multicultural,

multireligiós i multiètnic, però en aquests moments no hi ha verament proves que això existeixi, que sigui així. És una realitat que Bòsnia és menys multicultural que no pas fa tres anys i que el repartiment territorial segons criteris ètnics es consolida inevitablement. Malgrat tot, jo crec, i a més ho desitjo, que aquesta idea d'un país multinacional guanyarà, que s'acabarà imposant.

—*Els serbis del barri d'Iizda s'han estimat més d'anar-se'n que no viure sota el control d'un batlle bosnià. De què tenen por? Són justificats, els seus temors?*

—Jo sé de bona font que els serbis originaris de Sarajevo volen quedar-se. Però una part d'aquests serbis dels barris d'Iizda i Grbavica són refugiats de la Bòsnia central que van ocupar les cases dels bosnians obligats a abandonar-les uns mesos abans. Des de Pale, Karadzic no para de pressionar els serbis dient-los que no poden viure en barris, pobles o ciutats sota control d'Izetbegovic. I no diu, en canvi, que les lleis de Dayton garanteixen els seus drets, ni que el pla de pau preveu que el batlle de Grbavica ha de ser serbi. S'ha de remarcar que tampoc el govern bosnià no fa gaire res per impedir que la policia i l'exèrcit serbi expulsin els seus, i encara fa menys per protegir els serbis que volen quedar-se a Sarajevo.

—*Es partidari de fer justícia per tots els crims de guerra comesos?*

—Evidentment, perquè si no hi ha una pau justa el país no es podrà reconstruir moralment i rebrotarà la violència en forma de venjança. De criminals de guerra, n'hi ha a tots tres bàndols, d'això no en tinc cap dubte; però els graus

"Si no hi ha una pau justa en el país no es podrà reconstruir moralment i rebrotarà la violència en forma de venjança. De criminals de guerra, n'hi ha a tots tres bàndols, però els graus de responsabilitat són radicalment diferents."

de responsabilitat són radicalment diferents. La diferència clau és que, a Bòsnia-Hercegovina, no ha estat una política la que ha impulsat els crims, sinó que, les atrocitats, les han comeses persones concretes, algunes de les quals ja han estat condemnades o són jutjades a Bòsnia mateix.

—*Quina opinió li mereix el paper que han fet les Forces de Protecció de l'ONU (Forpronu) durant la guerra?*

—Crec sincerament que, si no hagués estat pels soldats de la Forpronu, la guerra hauria estat encara molt més cruenta. Han aportat una ajuda humanitària que ha estat útil i suficient, però no diria més. Durant aquests anys he après que els comandants de la Forpronu han seguit sempre la política dels seus governs. Rose, McKenzie, Morillon, només obeïen la política de la Gran Bretanya, del Canadà i de França.

Les crítiques a fer serien molt llargues. Llaavors de l'atac contra l'enclavament de Gorazde, per exemple, el general Rose es va negar a avisar l'OTAN perquè bombardegés amb avions l'artilleria sèrbia i així sostingués la ciutat. També va ser Rose qui, el 5 de febrer de 1994, va dir que els bosnians havien disparat contra el seu propi poble. Igualment, el general Soubirou, cap de les tropes franceses a Sarajevo, deia que era molt neutral, però no va fer mai res per impedir que els serbis ataquessin la ciutat. Quan Jacques Chirac va ser elegit president, la política de França va canviar, i Soubirou, que havia estat designat per conduir les Forces d'Intervenció Ràpida, va convertir-se en un comandant que disparava contra els serbis.

Isabel Galí